

VERITATIS GAUDIUM: ZNAČENJE, IZAZOVI, PERSPEKTIVE
III. COLLOQUIUM THEOLOGICUM U ORGANIZACIJI
HRVATSKE SEKCIJE EUROPSKOGA DRUŠTVA ZA
KATOLIČKU TEOLOGIJU
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
16. studenoga 2019.

Tonči MATULIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
matulict@kbf.hr

Ante BEKAVAC

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
antebekavac@gmail.com

U organizaciji Hrvatske sekcije (HS) Europskog društva za katoličku teologiju (EDKT) održan je na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (KBF) III. Colloquium theologicum pod nazivom *Veritatis gaudium: značenje, izazovi, perspektive*. *Veritatis gaudium – Radost istine* apostolska je konstitucija pape Franje o crkvenim sveučilištima i fakultetima.

U prvom dijelu programa u predavanjima su sudjelovali prof. dr. sc. Stipe Kutleša s Instituta za filozofiju s izlaganjem naslovljenim *Jedno filozofsko razmatranje zadaća teologije u suvremenom društvu* i prof. dr. sc. Ivan Šarčević s Franjevačke teologije iz Sarajeva s predavanjem pod naslovom *Mjesto i uloga teologije u Crkvi i društvu*. Nakon predavanja slijedila je živa i kvalitetna rasprava.

U drugom dijelu programa sudjelovali su dr. sc. Jakov Rađa s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu s izlaganjem *Kriterij obnove crkvenih studija u svjetlu Veritatis gaudium* i doc. dr. sc. Lucija Boljat s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu s izlaganjem *Veritatis gaudium u svjetlu kanonskoga prava*.

Na trećem teološkom kolokviju sudjelovalo je četrdesetak članica i članova HS-EDKT-a kao i doktorandi s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Na početku

su se sudionicima obratili dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Mario Cifrak, izrazivši dobrodošlicu, i predsjednik HS-EDKT-a prof. dr. sc. Tonči Matulić.

U prvom dijelu programa održana su dva plenarna predavanja. Prvo predavanje pod naslovom *Jedno filozofsko razumijevanje zadaća teologije u suvremenom društvu* održao je Stipe Kutleša s Instituta za filozofiju. U svojem predavanju ukazao je na činjenicu da je teologija, kao i ostale humanističke znanosti, u suvremenom društvu u podređenom položaju s obzirom na prirodne i tehničke znanosti. Potrebno je da se teologija u suvremenom društvu pozicionira kao znanost, što znači da treba ukazati na njezino porijeklo i izvorište te na mogući utjecaj na oblikovanje društva. Istaknuo je da je kršćanstvo donijelo novost u mišljenju o Bogu jer govori o objavi Boga u Bogočovjeku Isusu Kristu, koji je za sebe rekao da je put, istina i život. Kršćanska teologija je u svojem izvorištu misao o *logosu* koji nasuprot *mithosa*, sebi postavlja cilj traganja za istinom ili Istinom. U svojem promišljanju o Bogu teologija pretpostavlja određeno filozofijsko mišljenje u najizvornijem smislu, a da ne mora usvajati neki filozofijski sustav mišljenja. Filozofija i teologija međusobno se dopunjuju i potiču i svakoj ostaje njezina vlastitost metode spoznaje s obzirom na mišljenje. Izvorište teološkog mišljenja je objava u kojoj se Bog objavljuje kao Bog ljubavi jer je ljubav iznad mišljenja. Bog je u kršćanskoj teologiji mišljen kao osoba, što je novost u mišljenju. Zadaća teologije u suvremenom društvu bila bi da se teolozi ne distanciraju od drugih znanosti jer samo i jedino poznavanjem drugih znanosti mogu stupiti u dijalog i bez osjećaja manje vrijednosti donositi zaključke o sadašnjosti i budućnosti tako da problematiziraju sva pitanja koja se nameću suvremenom svijetu od pitanja života, ekologije, genskog inženjeringa, pitanja laika u društvu, pitanja odnosa muško – žensko, odnosa među narodima, rasama, kulturama i otvorenosti dijalogu. Zbog toga teolozi trebaju biti upućeni u druge znanosti, što bi značilo da se već na teološkim učilištima više pozornosti treba posveti i drugim neteološkim disciplinama.

Drugo predavanje pod naslovom *Mjesto i uloga teologije u Crkvi i društvu u svjetlu Veritatis gaudium* održao je Ivan Šarčević s Franjevačke teologije iz Sarajeva. U svojem predavanju ukazao je na društveni kontekst ili duhovnu situaciju vremena u kojoj se tematizira pitanje o ulozi teologije. Naime, teologija i teolozi imaju jedan od ključeva tumačenja vremena, ali i smisla za budućnost u vremenu slabe misli. Nužna je i potrebna kompetencija, jedinstvo teorije i prakse, službe i osobe koja odražava svjedočku dimenziju teologije. Prikazujući apostolsku konstituciju *Veritatis gaudium*, istaknuta je njezina novost koja se odražava u nemiru srca i potrazi za istinom. Ona je neodvojiva od evangeliza-

cijskog poslanja koje proizlazi iz događaja Isusa Krista. Novost dokumenta je u teologiji promijenjenih naglasaka, u stvaranju orijentirajuće sinteze. Ona čita i tumači znakove vremena u svjetlu evanđelja. Riječ je o novoj etapi poslanja Crkve. Nužnost teologije pokazuje se u njezinoj sposobnosti da dijalogizira s kulturama u složenim epohalnim promjenama. Potrebno je razvijati evanđeosku hermeneutiku crkvenih sveučilišta i fakulteta koji mogu postati kvasac, sol i svjetlo današnjoj kulturi. Teolog je evangelizator, kerigmatičar. On svjedoči vjeru. Teolozi su odvjetnici slobode mišljenja, govorenja i pisanja u dijalogu između vjere i razuma, zagovornici humanizma u akademskim i društvenim odnosima. Teologija ne bježi od kritičnih sučeljavanja i opterećenja sukobima. Ona stvara kulturu rasprave dijaloga oko istine. Teologija treba svijetu. Ona ima zadaću prosvjećivanja. Teolog se ne smije zatvarati u sustav dovršenog mišljenja, on živi u sumnji u sebe u trajnoj napetosti mišljenja, pouzdanja u Boga. Nužno mu je potrebna vjernost vjeri, jer vjera otkriva osobu Isusa Krista. Nasljedovanje/svjedočenje tako se pokazuje kao bavljenje teologijom.

Nakon plenarnih predavanja uslijedila je kratka rasprava s pitanjima, osvrtima i komentarima.

U drugom dijelu programa održana su dva plenarna predavanja. Prvo predavanje pod naslovom *Temeljni kriterij za obnovu crkvenih studija u svjetlu Veritatis gaudium* održao je Jakov Rađa s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Istaknuto je da je riječ o dokumentu od iznimne važnosti. Prikazana je povijesna povezanost s ostalim dokumentima crkvenog učiteljstva u kojima se progovara o visokim crkvenim učilištima i fakultetima. Crkveni studij nisu zatvoreni hermetički laboratorij, nego poligoni koji omogućuju osmozu između vjere i kulture. Potrebno je povezivati vjeru i kulturu kroz evanđeosku hermeneutiku, kako to vidi papa Franjo, a koju je već zacrtao Drugi vatikanski koncil. Apostolska konstitucija ne daje definirane odgovore na sva pitanja, nego je riječ o radikalnoj promjeni paradigme koja dovodi do stvaranja nove kulture koja se može suočiti s antropološkom i sociookolišnom krizom; samo tada crkvena (sve)učilišta mogu ispuniti povjerenu zadaću. Prikazujući četiri temeljna kriterija (*duhovno-intelektualno uvođenje u kerigmu, dijalog na čitavom području, interdisciplinarnost i transdisciplinarnost, hitna potreba »umrežavanja«*) za obnovu crkvenih studija, istaknuto je da je teologija dio rješenja problema koje muče Crkvu i svijet; ona nije zatvorena u akademskim ambijentima, nego je angažirana u kulturalnim i društvenim procesima, osobito konfliktima, napetostima i protivštinama. Napomenuto je kako su prva tri kriterija više epistemološkog, dok je četvrti više, premda ne isključivo, tehničkog karaktera. U suvremenim dinamikama i dubokim kulturnim promjenama teologija preuzima izgradnju

intelektualnih alata koji mogu poslužiti kao paradigme djelovanja i mišljenja korisne u svijetu obilježenom etičko-religijskim pluralizmom. Ta konstitucija nudi dragocjene poticaje za pripremu odgovora novih izazova, ne nudi gotova rješenja, već potiče na strpljivo sudjelovanje u složenim preobrazbenim procesima. Ona potiče crkvene studije na podizanje kvalitete na svim područjima i promjenu mentaliteta, koji je otvoren traženju novih stilova prisutnosti u društvu.

Drugo predavanje pod naslovom *Veritatis gaudium u svjetlu kanonskog prava održala* je Lucija Boljat s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Istaknuta je narav i struktura dokumenta koju donosi i proglašava rimski prvosvećenik, vrhovna i zakonodavna vlast u Crkvi i da se u njemu donose odredbe veće važnosti i karaktera. Uspoređujući *Veritatis gaudium* (2017.) i *Sapientia christiana* (1979.) uočavaju se neznatne razlike. Istaknuto je da se zakonodavac pri obnovi crkvenih sveučilišta i fakulteta vodio četirima kriterijima, a to su oznake Crkve koja izlazi u novu etapu evangelizacije gdje je obnova crkvenih studija pozvana odigrati stratešku ulogu. Glavne novine ove apostolske konstitucije su: *crkveni fakulteti na necrkvenim sveučilištima, fenomen migracija i prognanika, učenje na daljinu (e-kolegij), stručno osposobljavanje/usavršavanje, umrežavanje*. Istaknuto je da su crkvena sveučilišta i fakulteti, kao i druge visokoškolske ustanove, u pravilu podložne vrednovanju Agencije Svete Stolice za vrednovanje i promicanje kvalitete crkvenih sveučilišta i fakulteta (AVEPRO), koju je osnovao Benedikt XVI. 19. rujna 2007. godine, nakon što je Sveta Stolica (2003. godine) pristupila Bolonjskom procesu. Određeno vrijeme prilagodbe je akademska godina 2018./2019. U tom smislu sveučilišta i fakulteti trebaju do 8. prosinca 2019. Kongregaciji za katolički odgoj predložiti svoje statute i nastavne planove. Svaku promjenu u statutima i nastavnim planovima mora odobriti Kongregacija. No, bude li potrebno, fakulteti povezani s civilnim vlastima mogu iskoristiti dulje razdoblje radi dorade statuta uz dopuštenje Kongregacije. Iz svega izloženog naglašeno je kako je riječ o svojevrsnom osvježenju pravnog okvira za osnivanje i djelovanje crkvenih sveučilišta i fakulteta. Ukazano je na kontinuitet s prethodnom apostolskom konstitucijom. Istaknuta je važnost doprinosa i uloga žena kao profesorica i studentica, kao i svih drugih koji žele studirati teologiju (bogoslovi, redovnici, laici).

Nakon plenarnih predavanja uslijedila je kratka rasprava s pitanjima, osvrtima i komentarima.

U završnoj riječi predsjednik HS-EDKT-a prof. dr. sc. Tonči Matulić istaknuo je nakon svih izlaganja predavača i predavačica, nakon rasprava i komentara, da je nužno i potrebno misliti duboko, kritički, dijaloški iz samog sredi-

šta i srca kerigme. Iz svega rečenog proizlazi snažna spoznaja evanđeoskog navještaja nošena žarom teološkog istraživanja u složenoj kulturnoj dinamici da teološki fakulteti i sveučilišta budu mjesta dijaloga, susreta, svjedočenja, učenja i produbljenja spoznaje i ljubavi prema čovjeku i Bogu. Zahvalivši svim predavačima i predavačicama na iscrpnim, dobro pripremljenim i izloženim predavanjima i kvalitetnoj raspravi, pozvao ih je da dostave tekstove jer se planira objavljivanje zbornika radova nastalih na prethodnim dvama teološkim susretima.